

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ / ΤΟΥ ΤΑΚΗ ΚΑΜΠΥΛ

Η (καθημερινή) βία κινητήριος μοχλός της οικονομίας

Ημέρα: Το ταξί έκλεισε τη διάβαση των πεζών διότι δεν πρόλαβε το φανάρι. Ο ηλικιωμένος τολμώ να παρατηρήσει τον οδηγό. Μερικές δεκάδες περαστικοί υποκρέθηκαν να ακούσουν το υβρεολόγιο από μέρους του «επαγγελματία».

Ο οδηγός του φορητού με τα «αλάμ» σ' έναν από τους πιο γνωστούς (και στενούς) δρόμους του ιστορικού κέντρου θεώρησε πολύ ροσιολογικό να αποκλείσει τον δρόμο μέχρι να... «εξφορτώνω κυρά μου, βγάξω το ψωμί μου, τράβα να πλύνεις κανά πιάτο». Ο «Ζιτάς» της ΕΛ.ΑΣ. που πέραγε δεν ασκολιήθη. Καθημερινότητα είναι αυτή, αυτό θα την αλλάξει;

Ο πολίτης στο αναπηρικό καροτσάκι είναι αδρατής. Τουλάχιστον για τον οδηγό που έκλεισε τη ράμπα στο πεζοδρόμιο στη Φωσέας στην Καλλιθέα.

Στην παιδική χαρά (συνάφως εξαχαραλωμένη) ποιος θα περιμενε τα βιαστέρα παιδιά να προέρχονται από φτωχές μη εννοιατωμένες οικογένειες; (Μόνον οι ψυχολόγοι. Η βία που εισπράττει η οικογένεια τους λόγω φτώχειας και οι συνθήκες ανομίας στις οποίες υποκρέονται να ζήσει μεταφέρονται ως σταγόνες βίας στα παιδιά).

Στο πανεπιστήμιο ο φοιτητής έχει γίνει πιο προσεκτικός. Περισσότερο απόν. Αυτό σημαίνει σήμερα στη μεγάλη ελληνική πόλη να είσαι προσεκτικός. Να μην ασκολεσαι. Απλώς να συμμορφώνεσαι στον πήχυ της βίας που συνεχώς ανηφορίζει προς τις γκρίζες ζώνες της βαρβαρότητας. Ιδίως αν είσαι φοιτητής της Νομικής. Οπου κρύβεται το τελευταίο είδος βίας: το κουλιγκανικό.

Βράδυ: Τα πεζοδρόμια της πόλης έχουν (φανταστική) παράνομη. Και έξεις πια αν τα βάλεις με τον «φουσκωτό» είτε θα βρεις μετά το Ι.Χ. σου σπασμένο είτε «χωρίς περιστερές» το πρόσωπό σου. Εκείνο όμως που εισπράττει περισσότερο ως βία είναι όταν ο «φουσκωτός» εργάζεται την ίδια στιγμή που ένα περιπολικό διέρχεται. Θεατές στο ίδιο έργο.

Τα σημεία μαρτύρου χρήματος το βράδυ έχουν πολλαπλασιαστεί. Ποιον να φοβηθούν οι καταστηματάρχες; «Ακόμη κι αν έρθουν για έλεγχο τι μίζα θα την πάρουν, διότι όλο και

κάτι θα βρουν». Οι «αποκλεισμένες» περιοχές ξεκίνησαν από μερικά οικοδομικά τετράγωνα και τώρα είναι συνοικίες.

Καλώς ήλθατε στη μάχη της Αθήνας...

Πο άγρια και πιο ανελέητη για τους αδύνατους, πιο ασύδοτη για τους θραύεις. Πιο επικερδής σχεδόν για όλους.

Στην κοινωνιολογία έχει επικρατήσει από το 1971 ο όρος «ευγενής απροσεξία». Περιγράφει κάτι που κάνουμε όλοι μας: Δύο πρόσωπα, προσπερνούν το ένα το άλλο σ' ένα δρόμο της πόλης. Από μακριά ανταλλάσσουν σύντομες ματιές, ο καθένας τους ανιχνεύει βιαστικά το πρόσωπο του άλλου και τον τρόπο του ντυσίματος. Όπως πλυνσιάζουν και προσπερνούν, ο καθένας τους κοιτάει αλλού, αποφεύγοντας το βλέμμα του άλλου.

Η ευγενής απροσεξία – περιγράφει ο κοινωνιολόγος Αντονι Γκίντες – «δεν σημαίνει πως αγνοούμε τον άλλο. Φαίνεται την αγανάριση της παρουσίας του άλλου πρόσωπου, αλλά αποτρέπει κάθε άλλη κίνηση ή μορφοισμό που μπορεί να εκληφθεί ως αδιακρισία ή προσβολή. Η ευγενής απροσεξία είναι κάτι που κάνουμε λίγο-πολύ ασυνείδητα, αλλά έχει βασικά σημασία στην καθημερινή μας ζωή».

Είναι με λίγα λόγια η βάση (αλλά και ο πήχυς) της καθημερινής εκκένωσης του πολιτισμού μας. Ακόμη κι αν δεν αγωνιζόμαστε για τα δικαιώματά του άλλου, η συμβίωση μαζί του, όλων μας, εξαρτάται από μερικές άγραφες παραδοχές. Στη βάση αυτών των παραδοχών υπάρχει ο «εξορκισμός» της βίας από την καθημερινότητα. Αλλά σήμερα στην Αθήνα το βλέμμα αντικαθίσταται από το «β»-«αίμα».

Είναι μάλλον βέβαιο ότι μόνο το κομμάτι της Πανδώρας θα μπορούσε να χωρέσει όλα τα είδη βίας, τις έννοιές της και τις εκφράσεις της. Και είναι περίπου αδύνατος ένας (συνολικός) ορισμός της βίας.

Η οικονομία της βίας

Ωστόσο στην δική μας περίπτωση, στην Αθήνα και στις άλλες μεγάλες πόλεις, γεννιέται ένας ακόμη ορισμός: Η βία είναι πλέον η κινητήρια δύναμη της οικονομίας. Αρκεί να κοιτάξουμε γύρω μας. Δεν θα δούμε

Εικονογράφηση: Μάνος Συμεονάκης

τη «μαμή της ιστορίας» αλλά τη «μαμή» των «δικαιών του λαού». Την ετήσια λαϊκή βία. Που έκτισε την πόλη έτσι όπως τη βλέπουμε, που βύθισε τους πολίτες κάτω από τη γη για να αφήσει ζωτικό χώρο στο Ι.Χ.

Η ελληνική πόλη (μας) είναι γέννημα θρέμμα της βίας. Με τη βία ξεριζώθηκαν κληδεις ανεξίδειυτοι εργάτες από την ύπαιθρο. Μέσθια της ανταρτοκής ενσωματώθηκαν στην οικονομία και με τη βία, στο περιο-

στικό και αστικό περιβάλλον, εκτόξευσαν τιμές και κέρδη και ξέπλυναν τους φόβους τους και την ιστορία τους.

Η Μεταπολίτευση απογείωσε τη λαϊκή βία απέναντι στο Σώμα της πόλης. Ο «μικροεσθισμός» έπρεπε να γίνει τουλάχιστον «μεσθισμός». Όχι μέσθια της παραγωγικότητας τους, αλλά μέσθια της ετοιμασιότητας τους στην όλο και αυξανόμενη ανομία: Τα ακάνδυα των «κόχων και κατεχόντων» χρησιμοποιήθηκαν για να δικαιολογήσουν τα «πταίσματα» των «νοικοκυραίων».

Η επίκληση της «ατιμωρησίας των ελίτ» φούλαρε τις μπανές της λαϊκής οργής. Όχι για καταδικά αλλά για συμμετοχή στην ανομία. Ολόκληρες επαγγελματικές τάξεις απαιτήσαν και πέτυχαν την απαλλαγή τους από το στοιχειώδες, τη φορολόγησή τους. Με την προώθηση στην απειλή των κινητοποιήσεων. Η πόλη διοργάνωσε Ολυμπιακούς Αγώνες και απειλήθηκε να μείνει χωρίς ταξί αν χρησιμοποιούνταν οι ταμειακές μπανές.

Ο δεύτερος κύκλος ανάπτυξης μέσω της βίας επισηφραγίσθηκε τότε με την εξαπλώση της πόλης στα βόρεια. Αυτή τη φορά τα κέρδη των «μεσθιστών» χρηματοδοτήθηκαν από τη μετανάστευση. Η βία απέναντι σε δεκάδες κληδεις οικογένειες «άλλων» χρηματοδοτήσε το 4Χ4 του πρώην «μικροεσθιστού». Επίσης χρηματοδοτήσε την επαγγελματική σταδιοδρόμηση των παιδιών του που είτε ως νομικοί είτε ως μηχανικοί είτε ως εργολάβοι είτε ως μικροεπαγγελματίες κέρδιαν από τους σύγχρονους πλάντες των αστικών ερήμων. Όλοι μας κερδίσαμε από τη βία στους εργάτες δεύτερης κατηγορίας. Όπως και από την ανομία. Η ειχόνα γενικευμένης διασφωράς ανέβασε τις «λαϊκές» απαιτήσεις για τα δικά της όρια στη διασφωρά.

Πρώτη φορά, φέτος, παρουσιάστηκε υστέρηση στην είσπραξη των αναμενόμενων από τα τέλη κυκλοφορίας.

Ο «άγιος» Εφραίμ μάλλον διευκόλυσε τον εκδημοκρατισμό της ανομίας. Η «κουκούλα» της αγορευτικής αγιότητας δικαίωσε τις άλλες, καθημερινές, κουκούλες. Γι' αυτό και προσκοπήθηκε ο Πατριαρχικός. Επειδή ανεβάζει ψηλά τον πήχυ για όλους μας. Έχει ξαναγίνει αυτό.

Το αν έπρεφαν τα θεμέλια του ελληνικού βασιλείου. Ακόμη και σήμερα στα σχολικά εγχειρίδια δεν γίνεται καμία αιτιολογημένη αναφορά για τους καταπιλάδες που δολοφόνησαν τον Καποδίστρια. Μάλιστα, ακόμη και οι προσπάθειες των Βασιρών να περιορίσουν τα «δικαία των αγωνιστών», υποφέρουν και σήμερα από το βάρος του χαρακτηρισμού «εξεθροιστές» και αποσιωπούν ότι χρειάστηκε να φθασουμε στα χρόνια του Βενιζέλου για να απαλλαγεί η χώρα από τη λαϊκή αποδοχής ληστεία. Τα θεμέλια είναι γερά, αλλά δεν μας τμούν. Γι' αυτό και τα καλύψαμε με κάμποσα κυβικά μέτρα ελληννοπρωτοπιστών σιωπής.

Ο πατέρας της Κοινωνιολογίας, Εμιλ Ντιρκάμ, μελετώντας την αυτοκτονία, υποστήριξε πως «η ανομία υπάρχει όταν δεν υπάρχουν σαφή πρότυπα που να προσδιορίζουν τη συμπεριφορά σε μία συγκεκριμένη περιοχή της κοινωνικής ζωής». Ο Ντιρκάμ πίστευε ότι στις περιπτώσεις αυτές οι άνθρωποι αισθάνονται απροσαρτατολισμένοι κι έτσι βυθίζονται στο άγχος. Τι να κάνουμε... Αυτός είναι ο λογαριασμός...

Info

- **Anthony Giddens** «Κοινωνιολογία», Αθήνα 2002, εκδ. Σοββόλας.
- **Eric Hobsbawm** «Ενοσαστάτες», Αθήνα 2008, εκδ. Θεμέλιο.
- **Jean-Claude Michae** «Η αυτοκρατορία του μη κρότερου κακού», Αθήνα 2009, εκδ. Πόλις.
- **Σωτήρη Δημητρίου** «Μορφές βίας», Αθήνα 2003, εκδ. Σοββόλας.
- **Hannah Arendt** «Περί βίας», Αθήνα 2000, εκδ. Αλεξάνδρεια.
- **Walter Benjamin** «Για μία κριτική της βίας», Αθήνα 2002, εκδ. Ελευθεριακή Κουλτούρα.
- **Νορμπερτό Μόσθιο** «Εγκώμιο της πράσιτας», Αθήνα 2008, εκδ. Πατάκης.
- **Νίκου Θεστοκά - Νίκου Κοταρίδη** «Η Οικονομία της Βίας», Αθήνα 2006, εκδ. Βιβλιόραμα.
- **Κώλημ Νευρίη** (επιμέλεια) «Εξουσία, βία, πόνος», Αθήνα 2001, εκδ. Καστανιώτης.